

Umut Oran
Basın Açıklaması
12.8.2015

ÇİPRAS'IN ÇAĞRISI DİKKATE ALINMALIDIR...

SIĞINMACILARIN FATURASI TÜRKİYE'YENİN DE İMKÂNLARINI AŞIYOR...

-Suriye'de iç savaşın tarafı olup ateşe benzin döken hükümet, ülkeden kaçanlar için açık kapı politikası izledi. Ancak 2 milyonu aşan Suriyeli sığınmacıların çoğunluğu geri dönmeyecek.

-Sığınmacılar Türkiye'ye ekonomik, sosyal, siyasal ve güvenlik açısından büyük maliyetler yüklüyor.

-Suriyeli mültecilere bugüne kadar harcanan 16,7 milyar TL Türkiye'nin bir yıllık bütçe açığına denk ve bu para ile 38 bin işsize iş yaratılabilirdi.

-İnsan yaşamı kutsal, ancak sığınmacıların maliyeti giderek katlanılmaz boyutlara ulaşıyor, ülkemizin güvenlik riski de giderek büyüyor.

-Savaşı körükleyerek Suriyelilerin yerlerinden yurtlarından olmalarına yol açan AKP madem bu insanlara bakamayacaktı, bunun sosyal, siyasal risklerini yönetemeyecekti, neden bu insanlara kapıyı sürekli açık tuttu?

-Mülteciler sorunu konusunda Yunanistan Başbakanı Çipras'ın "Akdeniz mezar olmadan Türkiye ve Yunanistan ortak hareket etmeli. Avrupa yardım etmelidir" çağrısı dikkate alınmalı, bu ülkele işbirliğine gidilmeli, Avrupa ülkeleri çözüm konusunda harekete geçirilmelidir.

Bölgede devam eden savaş ve istikrarsızlık nedeniyle Türkiye'ye gelmeye devam eden Suriyeli sığınmacılar insana yakışır asgari yaşam koşullarından yoksun yaşarken, 2 milyon kişilik nüfus transferi, Türkiye'nin sosyoekonomik yapısına, etkisi uzun yıllar giderilemeyecek ağır zararlar vermeye devam ediyor.

Mültecilerle Dayanışma Derneğine göre Türkiye'ye sığınan Suriyeli sayısı "en az 2 milyon"... Suriyeliler Türkiye'nin 74 ilinin nüfusundan daha kalabalık bir grubu oluşturuyor. AFAD'a göre Suriyelilerin 260 bin kişi ile yaklaşık % 13'lük bölümü Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, Mardin, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Adana ve Malatya'da kurulan 25 çadır ve konteyner kentte barınıyor. Ancak Suriyeliler Türkiye'nin hemen hemen tüm illerine yayılmış durumda. İçişleri Bakanlığı verileri en çok Suriyelinin 330 binle İstanbul'da olduğunu gösteriyor. Bu sayı, Türkiye'nin 26 ilinin nüfusundan daha yüksek. Suriyeli sayısında İstanbul'u 220 binle Gaziantep, 190 binle Hatay, 170 binle Şanlıurfa, 70 binle Mardin, 50 binle Adana, 49 binle Kilis, 45 binle Mersin ve Konya, 44 binle Kahramanmaraş izliyor. Özellikle Kilis, nüfusunun neredeyse yarısı kadar Suriyeli mülteci barındırıyor. Şanlıurfa ve Mardin'de nüfusun % 10' una yaklaşan, Gaziantep'te nüfusun % 11,6'sını Hatay'da % 12,5'ini oluşturan Suriyelilerin oranı Kilis'te % 38'e ulaşıyor. Suriye'de iç savaşın tarafı olup ateşe benzin döken AKP, bu ülkeden kaçanlar için açık kapı politikası izledi. Ancak 2 milyonu aşan Suriyeli sığınmacıların çoğunluğunun geri dönmeyeceği giderek netleşiyor.

-SURIYELİLER SOSYAL YAPIYI BOZUYOR...

Suriyeliler, yoğun yaşadıkları illerde demografik yapıyı değiştiriyor, sosyal hayatta çok yönlü olumsuz etkilere yol açıyor. Bunların başında, yerel halkla dil, kültür ve yaşam tarzından kaynaklanan sorunlar geliyor. Sığınmacılardan dolayı çok eşlilik ve buna bağlı boşanmalar, kadın ve çocuk istismarı, çarpık yapılaşma gibi sorunlar giderek artıyor. Yerel halkla sığınmacılar arasında etnik ve mezhepsel kutuplaşmaların doğması ya da var olanın artması; Suriyelilere karşı giderek artan tepkinin, provokasyon sonucu kitlesel şiddet olaylarına dönüşme riski bulunuyor. Birçok sınır ilinde zaman zaman bu türden olaylar yaşanıyor. Gelir düzeyi iyi belli bir kesim ise yoğun olarak buldukları illerde yol açtıkları talep artışıyla konut kiralalarının aşırı yükselmesine neden oluyor, ev kiralaları katlanarak artıyor. Suriyelilerin yol açtığı nüfus artışı, bu illerde halkın sağlık ve kamu hizmetlerine ulaşımını zorlaştırıyor.

-SURIYELİLER İŞGÜCÜ PİYASASINI BOZUYOR...

Suriyelilerin yasal statüde çalışabilmek için çalışma izni alabilmesi pratikte son derece zor. Çalışma izni bulunmayan yabancıyı kaçak olarak çalıştırana uygulanan para cezaları ise yaptırım gücünden yoksun. Bu nedenle Suriyeliler kayıt dışı işgücü olarak kullanılıyor. Yarı ücrete razı olan, kaçak çalıştırıldığı için sigorta primi, vergi yükü de olmaması nedeniyle işverene toplam maliyeti bir Türk vatandaşı işçinin üçte biri düzeyinde kalan mülteciler, Türklerin işini elinden alıyor. Suriyelilerin yoğun olduğu illerde işgücü arzında yaşanan artış, ücretleri de düşürüyor. Madalyonun diğer yüzünde ise başka bir dram yatıyor. Sosyal güvencesiz, uzun saatler ve düşük ücretlerle çalıştırılan Suriyelilerin emeği sömürülüyor. Suriyelilerin yarısını vasıfsız işgücü oluşturuyor. Meslek sahibi olanların da çoğu eğitim ve becerileri ile ilgisi olmayan, geçici, daha çok beden gücüne dayanan işlerde çalışıyor. Çoğu mülteci açlık sınırının altındaki ücretlerle hayatta kalma mücadelesi veriyor. Çalışanların parasını alamaması sık görülen bir durum. Suriyeli çocuklar okulu bırakıp ailenin geçimini üstlenmek durumunda kalıyor.

-SURIYELİLERİN YOĞUN OLDUĞU İLLERDE İŞSİZLİK ARTIYOR...

Türkiye’de Suriyelilerin yoğun olduğu illerde işsizliğin arttığı dikkati çekiyor. Kaçak çalıştırıldığı için kayıtlara geçmeyen mülteciler istihdamda gözükmezken, yerine Suriyeli istihdam edilerek işten çıkarılan vatandaş çalışanlar istihdamdaki sayıyı düşürüyor. Başka deyişle işverenler Suriyeli takviyesi ile daha ucuza ve daha fazla işçi çalıştırdığı halde, kayıtlı çalışanların yer aldığı istihdam verilerinde işsizlik büyüyor. TÜİK’in en son 2013 durumunu yansıtan iller bazında işsizlik verilerine göre 2012’den 2013’e işsizlik oranı sırasıyla Diyarbakır’da 11.4 puan artışla % 18.7’ye, Şanlıurfa’da 10.1 puan artışla % 16.3’e, Osmaniye’de 4 puan artarak % 14’e, Mersin’de 2.9 puan artışla % 12.4’e yükseldi. Kaçak ve ucuz işgücü ordusu, sadece bu illerde değil Türkiye genelinde de işsizlik oranının yükselmesine yol açtı.

-TÜRKİYE, SURİYELİLER İÇİN 16,7 MİLYAR TL PARA HARCADI...

Hükümet yetkililerinin resmi açıklamalarına göre devlet olarak Suriyeli sığınmacılara bugüne kadar yaptığımız harcama 6 milyar doları geçmiş bulunuyor. Türkiye’deki Suriyeliler için bugüne kadar dışarıdan sağlanabilen katkı ise sadece 300 milyon dolar. Türkiye’nin Suriyeli sığınmacılara yaptığı harcama 16 milyar liraya denk gelen geliyor. Bu da neredeyse Türkiye’nin bir yıllık bütçe açığına yakın bir tutarı ifade ediyor. Suriyelilere harcanan para, Türkiye’nin gelmiş geçmiş en büyük özelleştirmesi olan Türk Telekom’un 6,5 milyar dolarlık satış bedeline denk. Bu tutar, Türkiye’nin en büyük sanayi kuruluşu olan TÜPRAŞ’ın özelleştirilmesinde gerçekleşen 4,1 milyar dolarlık satış bedelinin ise 1,5 katı... Buna göre şu ana kadar Suriyelilere bir Telekom ya da 1,5 TÜPRAŞ bedeli kadar para harcanmış bulunuyor.

-SURIYELİYE HARCANAN PARAYLA 38 BİN İŞSİZE İŞ YARATILABİLİRDİ...

İşsizlik oranı çift haneli düzeylerde seyreden Türkiye’de, iş bulma umudunu yitirip aramayı bırakmış, ancak iş olsa çalışmaya hazır kişilerle birlikte toplam işsiz sayısı 6 milyona, işsizlik oranı % 20’ye yaklaşıyor. Buna karşılık 2014 yılı teşvik belgeleri kapsamındaki yatırım tutarı ve öngörülen istihdama göre Türkiye’de ortalama 438 bin liralık yatırımla bir kişiye iş yaratılabiliyor. Buna göre, bugüne kadar Suriyelilere harcanan 6 milyar doların (16,7 milyar TL) yatırıma yönlendirilseydi, bununla çeşitli sektörlerde yaklaşık 38 bin kişi ile ciddi sayıda bir istihdam yaratılabilecekti.

-TÜRKİYE DIŞ TİCARETTE KENDİ AYAGINA SIKTI...

İç savaş öncesinde yıllık ortalama % 30 dolayında artış gösteren Türkiye’nin Suriye’ye ihracatı, savaşla birlikte 2011’den itibaren geriledi. 2007-2010’u kapsayan savaş öncesi 4 yılda Suriye’ye ihracat bir önceki dört yıla göre yıllık ortalama % 30’luk artışla 5,2 milyar dolara çıkmıştı. Suriye’ye ihracat, 2011-2014 döneminde ise 4,9 milyar dolara geriledi. Oysa savaş öncesi dört yıldakinin yarısı kadar bir ortalama artış hızı ile Türkiye’nin, son dört yılda Suriye’ye 10,5 milyar dolar dolayında bir ihracat gerçekleştirme potansiyeli bulunuyordu. Buna göre Türkiye son dört yılda, sadece Suriye’ye yaptığı ihracatta iç savaş nedeniyle 5,7 milyar dolar dolayında potansiyel gelirden oldu. Ortadoğu bataklığı, Türkiye’ye ihracatta ciddi sıkıntılar yaşatmaya devam ediyor, bu da toplam ihracatta düşüşte etkili oluyor. Yılbaşından bu yana hızla gerileyen ihracat TİM verilerine göre Temmuz’da geçen yılın

aynı dönemine göre % 13 düşerek 10,9 milyar dolar oldu. İlk 7 ayda toplam ihracat % 8,8 düşüşle 84,4 milyar dolara, son 12 aylık ihracat ise % 4,9 düşüşle 148,6 milyar dolara indi.

-TURİZMDE KAN KAYBI HIZLANDI...

İç savaş öncesi her yıl hızlı artışlar gösteren Suriyeli turist sayısı, 2012'den itibaren hızla geriledi. Suriyeli turistlerin 2011 yılında 869 bine ulaşan sayısı, 2012'de 298 bine, 2013'te 192 bine kadar düştü, geçen yıl da 265 bin kişi oldu. Önceki dört yılda 1.9 milyon olan toplam Suriyeli turist sayısı, son dört yıl toplamında 1.6 milyona, kişi başı ortalama harcama 500 dolar kabul edilirse elde edilen turizm geliri de yaklaşık 1 milyar dolardan 800 milyon dolar dolayına geriledi. Oysa Suriyeli turistlerin 2011'de 869 bin olan sayısı, izleyen yıllarda hiç artmayıp aynı düzeyde bile kalsaydı, dört yıldaki toplam sayı 3,5 milyon, bıraktığı döviz de yaklaşık 1,7 milyar dolar olacaktı. Buna göre kayıp, en iyimser hesaplamayla 1 milyar dolara yaklaşıyor.

Ortadoğu'daki savaş ve istikrarsızlık Türk turizmine genel olarak ciddi darbe vuruyor. Türkiye'nin Haziran 2015 itibariyle otel doluluk oranı geçen yılın aynı ayına göre % 7,6 gerileyerek % 63,4'e indi. Türkiye, Rusya ile birlikte Avrupa'da en düşük doluluk oranına sahip ülke. Turizm gelirleri yılın ikinci çeyreğinde % 13,8 azalarak 7,7 milyar dolara geriledi. Turizm gelirindeki yıllık kayıp ise 1,2 milyar dolara yaklaştı. 10 ülke, yurttaşlarına "Türkiye'ye gitmeyin" uyarısında bulundu. Türkiye'nin Suriye ve Irak sınırındaki kentler "risk bölgesi" ilan edildi. Zorunlu olmadıkça özellikle Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak ve Hakkâri'ye gidilmemesi uyarısı yapılıyor.

-TÜRKİYE CİDDİ BİR GÜVENLİK RİSKİ İLE KARŞI KARŞIYA...

Birçok ilde her an faaliyete geçebilecek "uyuyan IŞİD hücreleri" ülkemizin güvenliğini tehdit etmektedir. Halkımız, canlı bomba ve terör korkusuyla, toplu yaşam alanlarına, AVM'lere gitmeye, sokağa çıkmaya korkar hale gelmiştir. Özellikle Suriyelilerin yoğun olduğu illerde ciddi bir güvenlik sorunu algısı yaşanıyor; yerel halk, kendini terör saldırılarına açık hissediyor. Suriyelilerin, kentlerin kenar mahallelerde bir arada yaşamları uyum sürecini zorlaştırdığı gibi, ileride yaşanacak güvenlik sorunlarına; zor yaşam koşulları da suç ve şiddet olaylarına zemin hazırlıyor. Sığınmacı gençler, suç ekonomisinin aktörleri olmaya aday...

-MALİYET ÇOK BÜYÜK...

Suriyeli sığınmacıların barınma, sağlık, eğitim ve diğer kamu hizmetleri için doğrudan yapılan 6 milyar dolarlık harcama yanında, bu ülke ile bozulan ilişkilerin dış ticaret, turizm, taşımacılık gibi alanlardaki potansiyel gelirlerde yol açtığı kayıplar, toplamda 10 milyar doların üzerinde bir zarar ortaya çıkarmıştır. Türkiye'nin rejim muhaliflerine verdiği "gizli" askeri yardımların da faturaya eklenmesi durumunda, AKP'nin Suriye politikasının gerçek maliyetin bunun çok daha üzerinde olduğu ortaya çıkacaktır. Aynı politikanın doğal bir sonucu olarak Türkiye'nin Irak, Mısır gibi bölge ülkeleri ile ekonomik, ticari, siyasi ilişkileri bozulmuştur. Bütün bunlarla birlikte AKP'nin yanlış Ortadoğu politikasının topyekûn maliyeti en az 30 milyar dolardır.

İnsan yaşamı kutsaldır, ölümden, bombadan, cinayetten kaçan insanlara hiçbir uygar ülke kayıtsız kalmaz. Ancak bu ateş çemberini ve kaçış koşullarını yaratan unsurların başında, izlediği politikalarla bizatihi AKP hükümeti gelmektedir. Bu savaşın yol açtığı büyük göç dalgasının maliyeti ise esas olarak Türkiye'ye binmiştir. Sığınmacıların maliyeti giderek katlanılmaz boyutlara ulaşmaktadır. Ekonomisi zaten kötüye giden Türkiye, bu maliyeti uzun süre taşıyamayacaktır. Savaşı körükleyerek Suriyelilerin yerlerinden yurtlarından olmalarına yol açan hükümet madem bu insanlara bakamayacaktı, bu olağan dışı nüfus hareketinin sosyal, siyasal risklerini yönetemeyecekti, neden bu insanlara kapıyı sürekli açık tuttu? Büyük mülteci dalgasının ekonomik maliyeti bir yana ülkemizin, siyasal, sosyal yapısına, huzur ve barışına vurduğu darbenin etkileri de uzun süre giderilemeyecek niteliktedir.

Suriye ve Irak başta Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinde barış ve huzurun sağlanmasına hizmet edecek; AKP'nin "istenmeyen ülke" konumuna getirdiği Türkiye'nin bozulan dış

politika sicilini ve iyi komşuluk ilişkilerini onaracak; ekonomik ve ticari ilişkileri sağlıklı bir raya oturtacak bir hükümetin acilen iş başına gelmesi, ülkemizin vazgeçilmez önceliğidir.

-ÇİPRAS'IN ÇAĞRISI DİKKATE ALINMALI!...

Yunanistan Başbakanı Çıpras, sığınmacılar sorunu konusunda Türkiye ile işbirliği yapılması ve Avrupa ülkelerinin çözüm konusunda harekete geçmesi yönündeki çağrısı dikkate alınmalıdır. Çıpras, Yunanistan'a Türkiye üzerinden yoğun bir mülteci göçü yaşandığını ve bunun maliyetinin ekonomik krizdeki ülkenin imkânlarını aştığını dile getirerek, "Acilen Avrupa'dan yardım gelmeli" diyor. Sığınmacı göçünün kaynağı olan ülkelerle sınır komşusu Türkiye bu sorunu çok daha büyük boyutta yaşamaktadır. Sığınmacıların maliyeti Türkiye'nin de imkânlarını fazlasıyla aşmaktadır. Göç dalgası, ekonomik maliyetinin dışında, başta güvenlik olmak üzere Türkiye'ye çok daha büyük sorunlar açmaktadır. Bu, sadece Türkiye'yi ve Yunanistan'ı değil, bütün Avrupa'yı ve dünyayı ilgilendiren bir sorundur. Yunanistan'la işbirliği yapılarak, sağlanacak koordinasyonla Avrupa ülkeleri ve uluslararası kuruluşların sorunun çözümü konusunda desteği, maddi ve aynı yardımları devreye sokulmalıdır.

Ek: Bazı istatistikî göstergeler:

En çok Suriyeli bulunan 10 il

	Nüfusu	Mülteci sayısı	%
Gaziantep	1.889.466	220.000	11,6
Hatay	1.519.836	190.000	12,5
Şanlıurfa	1.845.667	170.000	9,2
Mardin	788.996	70.000	8,9
Adana	2.165.595	50.000	2,3
Kilis	128.781	49.000	38,0
Mersin	1.727.255	45.000	2,6
Konya	2.108.808	45.000	2,1
Kahramanmaraş	2.108.808	44.000	2,1
Ankara	5.150.072	30.000	0,6

Suriyelilere harcanan para ile kaç kişilik istihdam yaratılabilir?

	2014 teşvikli yatırım verileri			Ort. 1 kişilik iş yaratma maliyeti (Bin TL)	16,7 milyar TL ile kaç kişiye iş yaratılabilir?
	Belge sayısı (Adet)	Yatırım tutarı (Milyon TL)	Yaratılacak istihdam (Kişi)		
Enerji	276	10.297	2.273	4.530	3.695
Hizmetler	1.351	25.977	70.371	369	45.349
İmalat	2.161	24.427	65.510	373	44.895
Madencilik	164	1.998	4.164	480	34.895
Tarım	94	634,79141	2.186	290	57.647
TOPLAM	4.046	63.333	144.504	438	38.195

Türkiye'nin Suriye'ye ihracatı (Milyon \$)

	Gerçekleşen tutar	Savaş öncesi trende göre 2011-2014 döneminde beklenen - potansiyel ihracat	İç savaş nedeniyle, potansiyel ihracata göre oluşan fark; olası kayıp
2003	410,8		
2004	394,8		
2005	551,6		
2006	609,4		
2003-2006	1.966,6		
2007	797,8		
2008	1.115,0		
2009	1.421,6		
2010	1.844,6		
2007-2010	5.179,0		
2011	1.609,9	2.121,3	-511
2012	498,0	2.439,5	-1942
2013	1.024,5	2.805,4	-1781
2014	1.801,0	3.226,2	-1425
2011-2014	4.933,3	10.592,4	-5.659,1